

OVERSIKT OVER DE UTFØRTE MYRINVENTERINGER I LOFOTEN OG VESTERÅLEN.

Av Aasulv Løddesøl.

DET NORSKE MYRSELSKAP har i årene 1934—36 foretatt omfattende myrinventeringer i Vesterålen og Lofoten samt mindre deler av Ofoten. Inventeringene omfatter hittil alt land som ligger vest for Vågsfjorden, Ramsund og Vestfjorden. Det undersøkte landområde vil fremgå av det her gjengitte oversiktskart i mst. 1 : 1,600,000.*)

I tabell 1 er gitt en herredsvis oversikt over hele det undersøkte område. Det fremgår av tabellens rubrikk 4 og 5 at i alt 21 herreder er ferdigbehandlet. Dessuten er 3 herreder delvis undersøkt. I alt er undersøkt et l a n d a r e a l av 5316,39 km². Det samlede myrareal innen dette område er 405,850 dekar eller 7,63 % av landarealet. Myrarealets størrelse i forhold til landarealet varierer imidlertid sterkt, nemlig fra 0 % i de 3 sydligste herreder til 45,26 % for Dverberg herred på Andøya.

Av myrtyper har vi utskilt 3 slags, nemlig lyngrik mosemyr, gressrik mosemyr og gressmyr. Arealfordelingen av de nevnte myrtyper stiller sig slik:

Lyngrik mosemyr	150,060 dekar eller	37,0 %
Gressrik mosemyr	177,530 » »	43,7 »
Gressmyr	78,260 » »	19,3 »
<hr/>		
Tilsammen	405,850 dekar eller	100,0 %

Det kan ha sin interesse å se hvordan det samlede myrareal fordeles sig på de enkelte øyer innen det nevnte område. Nedenfor er gitt en sammenstilling over dette:

Øyer	Kart- blad	Lyngrik mosemyr dekar	Gressrik mosemyr dekar	Gressmyr dekar	I alt dekar
Andøya	I	93,610	53,260	18,490	165,360
Langøya	II	25,000	43,400	14,000	82,400
Hadseløya	II	5,600	5,200	1,000	11,800
Skogøya	II	—	—	500	500

*) Resultatet av undersøkelsene er publisert i «Meddelelser fra Det norske myrselskap» i følgende artikler:

1. «Myrene på Andøya», 2. hefte, side 61—88, 1935.
2. «Myrene på Langøya og Hadseløya», 4. hefte, side 130—157, 1936.
3. «Myrene på Hinnøya og nærliggende øyer», 6. hefte, side 206—229, 1936.
4. «Myrene i Lofoten», 1. hefte, side 2—28, 1937.

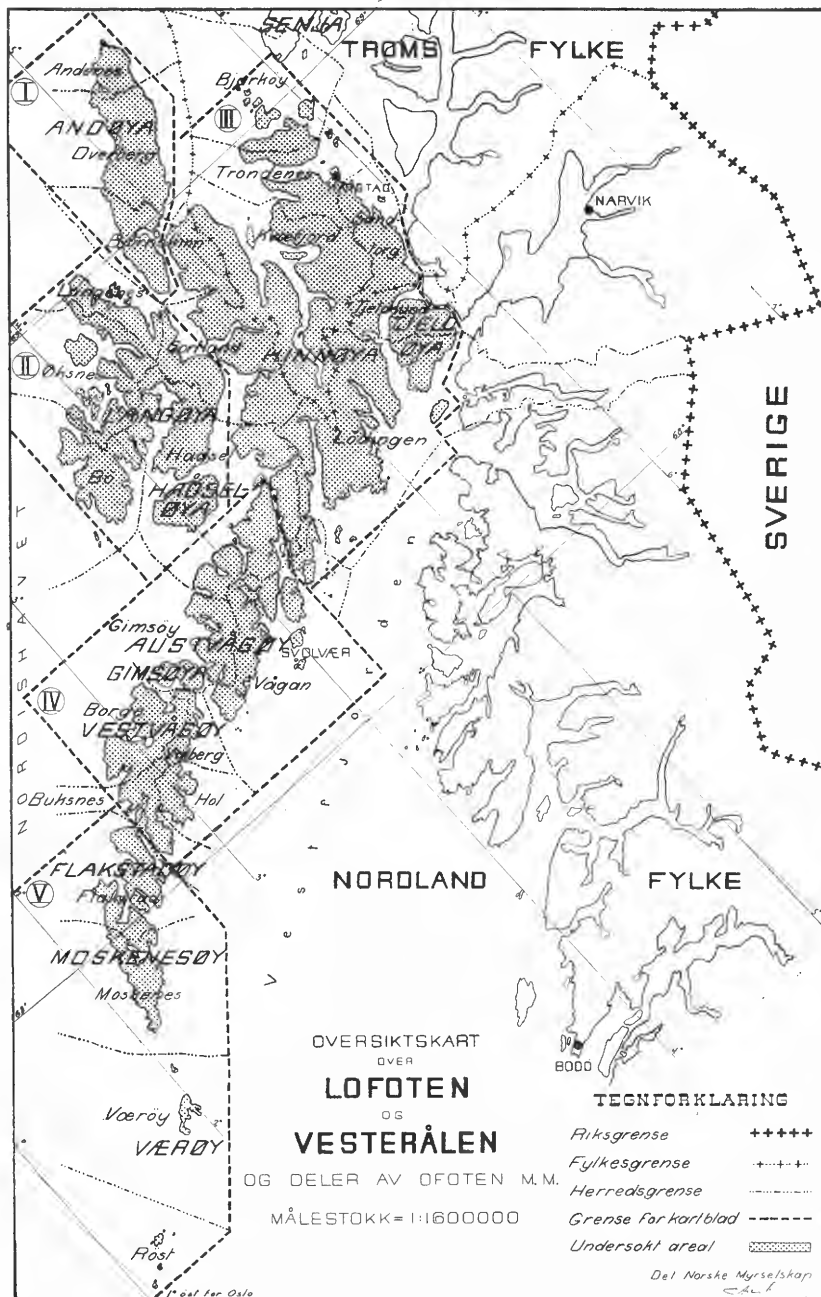
Øyer	Kart- blad	Lyngrik mosemyr dekar	Gressrik mosemyr dekar	Gressmyr dekar	I alt dekar
Gisløya	II	2,600	—	—	2,600
Meløya	II	—	700	—	700
Hinnøya	III	19,100	50,240	14,660	84,000
Tjeldøya	III	90	260	1,530	1,880
Grytøya	III	—	—	100	100
Sandsøya	III	40	—	180	220
Bjarkøy	III	—	—	230	230
Barøy	III	500	—	—	500
Austvågøy	IV	1,940	9,625	10,245	21,810
Store Molla	IV	—	70	260	330
Gimsøya	IV	750	6,860	5,595	13,205
Vestvågøy	IV	830	7,365	11,110	19,305
Flakstadøy	V	—	550	360	910
I alt		150,060	177,530	78,260	405,850

Av de undersøkte øyer dominerer Andøya fullstendig med sine 165,360 dekar myr. Derefter følger Hinnøya med 84,000 dekar, og som en god nr. 3 kommer Langøya med 82,400 dekar myr.

Utbredelsen av de forskjellige myrtyper varierer en del for de ulike avdelinger av det undersøkte område. Dette belyses best av nedenstående oversikt:

	Lyngrik mosemyr	Gressrik mosemyr	Gress- myr
Andøya	57 %	32 %	11 %
Langøya med omliggende småøyer	32 »	51 »	17 »
Hadseløya	47 »	44 »	9 »
Hinnøya med nærliggende småøyer	23 »	58 »	19 »
Øyene i Lofoten	6 »	44 »	50 »

Prosentvis utgjør de bedre myrtyper, gressmyr og gressrik mosemyr, et større areal på de sydligste øyer enn på de nordligste. Særlig utmerker Andøya sig ved sine veldige strekninger av lyngrik mosemyr, der må anses for å være en dårlig myrtype som dyrkingsjord betraktet.

Herred	Kartblad	Total-areal km ²	Landareal		Myrareal i dekar				Myrareal i pst. av undersøkt landareal
			I alt km ²	Herav undersøkt km ²	Lyngrik mosemyr	Gressrik mosemyr	Gressmyr	I alt	
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>I Troms fylke:</i>									
Bjarkøy	III	107.99	107.14	76.05	80	—	510	590	0,67
Trondenes	III	182.66	176.85	166.85	1.430	—	2.890	4.320	2,44
Sandtorv	III	168.90	160.40	160.40	1.510	1.970	1.300	4.780	2,98
Kvæfjord	III	662.05	647.03	647.03	2.220	7.440	5.580	15.240	2,36
Sum		1121.60	1091.42	1060.33	5.240	9.410	10.280	24.930	2,35
<i>I Nordland fylke:</i>									
Andenes	I	70.58	66.31	66.31	14.710	7.410	5.750	27.870	42,03
Dverberg	I	278.83	260.70	260.70	69.980	37.430	10.590	118.000	45,26
Bjørnskinn	I og III	309.87	298.57	298.57	18.280	33.660	2.350	54.290	18,18
Langenes	II	103.42	98.60	98.60	12.600	6.400	2.200	21.200	21,51
Øksnes	II	259.24	253.18	253.18	4.800	8.500	4.800	18.100	7,22
Bø	II	210.07	200.80	200.80	900	11.400	3.100	15.400	7,70
Sortland	II og III	425.82	411.04	411.04	4.940	20.790	5.490	31.220	7,60
Hadsel	II, III og IV	710.26	693.24	693.24	16.315	23.025	4.160	43.500	6,28
Lødingen	III	1050.05	1013.24	610.70	590	260	2.230	3.080	0,51
Tjeldsund	III	222.82	218.12	190.84	—	—	700	700	0,37
Vågan	III og IV	287.24	276.78	276.78	—	120	5.635	5.755	2,08
Gimsøy	IV	186.54	179.82	179.82	875	11.210	9.505	21.590	12,03
Borge	IV	194.74	184.11	184.11	540	4.885	3.290	8.715	4,73
Buksnes	IV	102.58	97.25	97.25	—	870	6.270	7.140	7,32
Buksnes	IV	56.90	56.28	56.28	—	1.450	590	2.040	3,63
Hol	IV	67.46	66.70	66.70	290	160	960	1.410	1,56
Flakstad	V	179.73	170.76	170.76	—	550	360	910	0,53
Moskenes	V	119.77	111.92	111.92	—	—	—	—	0
Værøy	V	17.73	11.68	17.68	—	—	—	—	0
Røst	V	11.21	10.78	10.78	—	—	—	—	0
Sum		4864.86	4685.88	4256.06	144.820	168.120	67.980	380.920	8,95
I alt, sum og %	I—V	5986.46	5777.30	5316.39	150.060	177.530	78.260	405.850	7,63

Nedenfor er gitt en sammenstilling av en del data vedkommende de klimatiske betingelser for jordbruksdrift i Vesterålen og Lofoten:

Observasjonssted	Normal nedbørshøide i mm.	Normal lufttemperatur i ° C	Midl. ant. dager med min. temp. under 0 ° C
Andenes, Andøya	767	3,2	144,9
Risøyhamn, Andøya	1150	3,8	138,7
Bø, Langøya	808	3,9	138,0
Råvold, Langøya	964	4,0	—
Lødingen, Hinnøya	—	3,5	152,4
Kanstadbotn, Hinnøya	1497	—	—
Gausvik, Hinnøya	1162	—	—
Harstad, Hinnøya	713	—	—
Svolvær, Austvågøy	1561	4,2	135,3
Røst, Røstlandet	550	4,7	85,8
Skomvær, syd for Røstlandet ..	562	4,7	88,1

De data som er referert, viser at nedbørsmengden varierer nokså meget med beliggenheten. Hvad temperaturforholdene angår, ser vi at årsmidlet synker nordover og innover på øyene, og at antall dager med minimumstemperatur under 0 ° C tiltar ganske sterkt i de samme retninger.

Klimaet må sies å passe forholdsvis best for engbruk og fôrproduksjon. Det er særlig førstnevnte bruksmåte som hittil har vunnet innpass i disse strøk av vårt land.

Til belysning av forholdene i Vesterålen og Lofoten er i tabell 2 gitt en oversikt over folkemengde, dyrket jord og antall bruk for samtlige herreder som undersøkelsen berører. Det fremgår av tabellen at det gjennomsnittlig bor 11,92 personer pr. km² landareal i denne landsdel. Svingningene i folkemengde er imidlertid ganske betydelige, nemlig fra 53,22 personer pr. km² for Værøy herred til bare 3,42 for Lødingen. Som det fremgår av oversiktskartet, omfatter Lødingen herred foruten deler av de undersøkte øyer også en del av fastlandet, idet det strekker sig østover helt til den svenske grense. Det er særlig den del av herredet som ligger på fastlandet der er tynt befolket. Befolkingstettheten i riket som helhet er som bekjent 9,12 personer pr. km² landareal, for bygdene er det tilsvarende tall 6,53.

Av den hjemmehørende mannlige befolkning er i gjennomsnitt 48 % knyttet til fiske, fangst og sjøfart, 24 % til jordbruk og 28 % til andre erhverv. Også disse tall varierer sterkt for de forskjellige herreder, men fisker- og fangstgruppen dominerer for de fleste herreders vedkommende, som det vil fremgå av tabellen.

Bruken av den dyrkede jord fremgår av rubrikkene 11—16. Engarealet dominerer med hele 78,3 %, potetarealet optar 13,8 %, grønnsåker 5,4 %, kjernevekster dyrket til modning 1,4 %, og andre åker- og

hagevekster bare 1,1 %. En intensivering av jordbruket i retning av mere åpen åker med større potet- og rotfruktareal og en del utvidelse av kornarealet i enkelte bygder må ansees for i høi grad ønskelig. Dette behøvde på ingen måte å bevirke noen reduksjon av husdyrholdet, snarere tvertimot, idet en mer intensiv drift av den dyrkede jord også vilde øke høiavkastningen. For øvrig vil det ved nydyrking kunne skaffes betydelig økede fôravlinger.

Husdyrtallet innen distriktet utgjorde i 1929 i alt 2995 hester, 30,702 storfe, 66,168 sauer, 8668 geiter og 1452 griser. Særlig et større grisehold vilde sannsynligvis være en god hjelp for mange. Vilkaårene for et øket sauehold må også sies å ligge vel til rette i mange bygder, da de gressklede fjellskråninger byr på bra beiter.

Opgaver over bruksstørrelsen er meddelt i rubrikkene 17—21 i tabell 2. Gruppen «småbruk» dominerer med 39,6 %, dernæst kommer «mindre gårdsbruk» (rubrikk nr. 20) med 36,7 %. Gruppen «gårdsbruk med mer enn 50 dekar innmark» utgjør 9,2 % av brukene. Av «boliger» og «boligbruk» er det relativt få, nemlig henholdsvis 6,7 % og 7,8 % av alle bruk. Gjennemgående er altså brukene små, og problemet om å skaffe tilskuddsjord til en rekke småbruk og mindre gårdsbruk vil nok før eller senere melde sig også i en rekke bygder i Lofoten og Vesterålen. Dette gjelder da først og fremst de bruk hvor familiens arbeidskraft ikke fullt ut er disponert på annen måte.

I de senere år har det vært drevet en omfattende bureisingsvirksomhet innen dette distrikt, f. eks. kan nevnes at bare på Vestvågøy er det allerede anlagt over 100 nye bruk. Fylkesagronom Svønn G. Andersen opplyser om dette («Nationen» 10/8—36) at bureisingen hittil mest har foregått på udyrket innmark tilhørende de eldre bruk. Denne utstykning er nu drevet så langt at den må stoppes, hvis ikke både de eldre og de nye bruk skal bli alt for små.

Ved den fortsatte bureising i disse bygder må nok myrene tas til hjelp i større utstrekning enn hittil. Her har man da Ny Jords omfattende virksomhet på Andøya, Langøya og Hinnøya å støtte sig til, og denne viser at det går an å få det til å vokse også på de ofte temmelig næringsfattige og værhårde myrstrekninger i de nordlandske kystbygder.

Hvor mange nye bruk det vil kunne reises innen det undersøkte landområde, er vanskelig å uttale sig med sikkerhet om. Det er ikke bare størrelsen av de nye bruk som her spiller inn, men også i høi grad den linje man kommer til å slå inn på når det gjelder jordbruksutviklingen i det hele i fiskeridistriktene. Velger man f. eks. å gjøre flest mulig av de allerede eksisterende småbruk og mindre gårdsbruk til selvstendige produksjonsheter med vilkår for å kunne få sin bruker med familie uten bierhverv, vil dette kreve betydelige arealer av dyrkingsjord. At dessuten betydelige myrarealer vil være op-tatt som torvland i mannsaldre fremover, er et forhold som ikke bør glemmes.

Tabell 2. **Oversikt over folkemengde, dyrket jord og antall**
(Ifølge folketellingen av 1930)

Herred	Hjemmehørende folkemengde								
	I alt	Pr. km ²	Menn over 15 år						
			I alt	Knyttet til					
				Fiske, fangst og sjøfart		Jordbruk		Andre erhverv	
			antall	0/0	antall	0/0	antall	0/0	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>I Troms fylke:</i>									
Bjarkøy	1947	18,17	664	409	62	90	13	165	25
Trondenes	3429	19,39	1101	389	35	374	34	338	31
Sandtorg	4224	26,33	1314	366	28	370	28	578	44
Kvæljord	3087	4,77	1044	375	36	419	40	250	24
<i>I Nordland fylke:</i>									
Andenes	2350	35,44	800	445	56	68	8	287	36
Dverberg	1573	6,03	538	263	49	156	29	119	22
Bjørnskinn	1617	5,42	514	244	47	159	31	111	22
Langenes	1323	13,42	400	225	57	69	17	106	26
Øksnes	2714	10,72	862	554	64	145	17	163	19
Bø	4884	24,32	1579	991	63	265	17	323	20
Sortland	4768	11,60	1551	719	47	330	21	502	32
Hadsel	9910	14,28	3124	1532	49	783	25	809	26
Lødingen	3462	3,42	1131	516	46	285	25	330	29
Tjeldsund	1451	6,65	507	169	33	183	36	155	31
Vågan	4623	16,70	1524	688	45	208	14	628	41
Gimsøy	1571	8,74	541	272	50	190	35	79	15
Borge	4093	22,23	1404	642	45	499	36	263	19
Buksnes	3666	37,70	1185	415	35	379	32	391	33
Valberg	625	11,10	201	76	38	80	40	45	22
Hol	2572	38,56	869	325	37	212	24	332	39
Flakstad	1722	10,08	615	388	63	95	16	132	21
Moskenes	1618	14,46	514	355	69	27	5	132	26
Værøy	941	53,22	305	234	77	14	5	57	18
Røst	731	6,78	244	177	73	17	7	50	20
Sum	68855	11,92	22531	10769		5417		6345	
0/0			100		48		24		28

Under forutsetning av at bruksgruppen «småbruk» og ca. 50 % av de «mindre gårdsbruk» fikk adgang til å utvide sitt dyrkede areal med gjennomsnittlig 25 dekar, vilde det gå med vel 125,000 dekar her- til. Av de bedre myrtyper finnes ifølge tabell 1 vel 255,000 dekar. Tilbake har vi da ca. 130,000 dekar myr som for størstedelen må an- sees for brukbar dyrkingsjord. Utnyttelsen av store deler av disse arealer er imidlertid avhengig av adkomstveier, større kanaliserings-

Bruk i Lofoten, Vesterålen og deler av Ofoten.

og jordbruksstillingen av 1929.)

Dyrket jord i dekar						Antall Bruk									
I alt	Brukt til					Eng	Boli-ger	Boli-ger	Små-bruk	Gårdsbruk		I alt	Herav ikke skyld-satte		
	Kjernevek-ster dyrket til modning	Grønnfôr	Potet	Andre åker-og hage-vekster	Med innmark i dekar										
					0-2,0					2,1-5,0	5,1-20,0			20-50,0	over 50,0
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
3042	55	153	394	15	2425	15	40	149	73	11	288	13			
7444	193	583	750	29	5889	20	26	153	165	58	422	31			
5330	164	405	617	45	4099	40	43	146	181	46	456	20			
8223	81	626	1058	21	6437	19	35	168	226	48	496	34			
832	0	71	160	7	594	28	53	106	53	4	244	94			
2059	14	276	382	12	1375	2	11	76	137	29	255	32			
1887	1	94	262	53	1477	4	11	92	134	21	262	4			
676	1	10	138	4	523	8	11	74	63	7	163	10			
1507	7	103	333	39	1025	7	10	178	146	29	370	24			
4548	24	92	754	58	3620	20	15	327	316	72	750	39			
7805	49	285	794	26	6651	47	57	247	202	48	601	47			
2968	148	496	1629	74	10621	174	102	595	472	76	1419	202			
4189	138	247	521	53	3230	20	47	215	107	24	413	69			
2499	134	119	252	22	1972	9	13	106	100	13	241	7			
1740	4	118	441	43	1134	21	31	211	66	24	353	99			
1240	14	113	340	77	696	7	11	68	126	35	247	28			
3080	7	133	648	122	2170	35	17	151	278	87	568	73			
7151	41	318	744	101	5947	46	30	116	157	82	431	100			
397	0	7	99	12	279	0	6	29	38	18	91	6			
2443	45	89	414	28	1867	12	20	99	94	44	269	48			
396	0	4	180	15	197	1	25	70	81	29	206	63			
278	0	1	24	1	252	35	43	60	12	5	155	87			
140	0	0	72	6	62	12	8	42	13	1	76	11			
162	0	0	41	5	116	19	22	26	4	0	71	27			
0036	1120	4343	11047	868	62658	601	687	3504	3244	811	8847	1168			
00,0	1,4	5,4	13,8	1,1	78,3	6,7	7,8	39,6	36,7	9,2	100	13,2			

arbeider o. l., og det vil kreve både tid og penger før man kan si at forholdene er slik tilrettelagt at bureisere kan ta fatt. Forsiktig regnet mener vi imidlertid at det må kunne skaffes plass til ca. 1300 nye selvstendige bruk innen det undersøkte område.

De betydelige arealer av lyngrik mosemyr som finnes på øyene i Lofoten og Vesterålen, er selvfølgelig også av stor betydning, kanskje først og fremst ved de betydelige masser av brenntorv og strøtorv som

ofte finnes på denne myrtype. Her ligger for øvrig de fremtidige resurser av dyrkingsjord, idet disse myrer efter en rasjonell utnyttelse til tekniske formål så langt fra er verdiløse, tverimot vil en avtorvet myr ofte være vel egnet for dyrking, forutsatt at undergrunns- og dreneringsforholdene er bra. Ved bedømmelse av dyrkings- og bureisingsmulighetene i den nærmeste fremtid mener vi imidlertid det er riktigst ikke å regne med mange av de største og — når det gjelder dyrking — dårligste lyngrike mosemyrer.

I det siste har den såkalte «fiskeribureising» kommet sterkt frem i den offentlige diskusjon. Spørsmålet gjelder reising av små bruk på ca. 10 à 15 dekar dyrkbar jord som byrke for fiskere. Denne form for bureising skulde da særlig ta sikte på distrikter hvor det er knapt om dyrkingsjord. Det er ikke her plassen å diskutere de forskjellige fordeler eller mangler som knytter sig til denne spesielle form for bureising i våre fiskeridistrikter. At problemet: å skaffe tryggere og bedre vilkår for den vanskelig stilte fiskeribefolkning, er meget vanskelig og trenger en grundig undersøkelse, fremgår imidlertid med all ønskelig tydelighet av alle de forskjellige forslag til løsninger som er antydnet av menn med inngående kjennskap til forholdene i de samme distrikter. Et lyspunkt er det imidlertid at det finnes såpass meget udyrket jord nettop i disse distrikter, hvor arbeids- og befolkningsproblemet for tiden synes å være mest aktuelt.

NY MYRLITTERATUR.

Hugo Osvald: Myrar och myrödling.

På Kooperativa Förbundets Bokförlag, Stockholm, er nettop utkommet et meget interessant og vakkert verk om myrer og myr-
dyrking av professor dr. Hugo Osvald, tidligere forstander for Svenska Mosskulturföreningen. Av den omfattende innholdsfortegnelse nevner vi bokens 10 hovedavsnitt, nemlig:

- Kap. 1. De organogena jordarterna.
- » 2. Torvmarkerna.
- » 3. Myrarnas vegetation.
- » 4. Myrarnas bildningshistoria och geologiska byggnad.
- » 5. Torvjordarnas fysikaliska och kemiska egenskaper ur odlingssynpunkt.
- » 6. Torvmarkernas omvandling till odlingsjord.
- » 7. Torvjordarnas kalkning och gödsling.
- » 8. Torvjordarnas bearbetning.
- » 9. Växtodlingen på torvjordarna.
- » 10. Torvströ — beredning och användning.

Boken er på 407 trykksider og inneholder ikke mindre enn 176 illustrasjoner foruten en omfattende litteraturfortegnelse. Vi spår at denne nyttige og lærerike bok vil finne mange lesere, ikke bare i Sverige, men også i vårt land. Prisen er kr. 8.00 heftet og kr. 9.50 innbundet.